

УДК 343.615.1(043.2)

Смакота М.М., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Ландецова Ю.О., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ УМИСНОГО ЗАПОДІЯННЯ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ

Одним із найбільш небезпечних насильницьких посягань проти здоров'я людини є умисне заподіяння тілесних ушкоджень. Аналіз скоєних злочинів умисного заподіяння шкоди здоров'ю показує, що цей вид злочинних посягань проти особистості має стійку тенденцію. Практика розслідування цих злочинів свідчить про те, що мотиви і цілі скоєних діянь є різноманітними: ревності, помста, неприязнь в особистих стосунках, хуліганство. Більше половини цих злочинів вчиняються при обтяжуючих обставинах: з особливою жорстокістю, знущанням, мордуванням потерпілого, за наймом, з хуліганських спонукань, з мотивів національної расової ненависті або ворожнечі, групою скінхедів або організованою кримінальною групою, раніше судимими особами.

На сьогодні способи заподіяння тілесних ушкоджень можна розділити на дві групи: заподіяння тілесних ушкоджень з використанням будь-яких знарядь або підручних предметів як знаряддя; заподіяння тілесних ушкоджень без використання знарядь, тобто застосовується виключно фізична сила злочинця [1].

Знаряддям злочину можуть виступати зброя (вогнепальна, холодна і т.п.), предмети, що використовуються в якості зброї, вибухові речовини або вибухові пристрої. Способами приховування заподіяння тілесних ушкоджень можуть бути втеча з місця злочину, використання одягу іншого кольору, фасону, знищення знарядь злочину, одягу, взуття, неправдиві свідчення або відмова від надання свідчень та ін. [2, с. 49].

Важливе значення при розслідуванні має обстановка заподіяння тілесних ушкоджень, що як правило представляє собою місце спільного проведення часу (квартира, дворова територія, інші місця). Найбільш часто тілесні ушкодження заподіюються у вечірній час доби. У більшості випадків у кримінальних справах даної категорії злочинці заздалегідь не вивчають обстановку, не вибирають місце і час для заподіяння тілесних ушкоджень, так як умисел виникає раптово [3].

Відмітимо, що вчиненню злочинів, пов'язаних з умисним заподіянням тілесних ушкоджень, сприяє ряд причин і умов. До них слід віднести слабку роботу дозвільних центрів, навчально-виховних установ. Наступною групою умов, що сприяли вчиненню злочинів зазначеної категорії, є неналежне виховання молоді в дусі поваги до закону, низький рівень роботи сім'ї, школи з прищеплення належного рівня культури.

Істотно впливають на створення сприятливого фону заподіяння тілесних ушкоджень недоліки в діяльності правоохоронних органів, зокрема міліції, прокуратури, суду. При отриманні первинної інформації часто замість написання заяви про притягнення винних осіб до встановленої законодавством відповідальності приймаються заяви про отримання тілесних ушкоджень самостійно при падінні з висоти власного зросту чи інших обставин, що виключають злочинність отримання тілесних ушкоджень. Таким чином, необґрунтована поблажливість до порушників в ряді випадків породжує у деяких осіб почуття безкарності і всездозволеності.

Причинами, що детермінують вчинення злочинів, в науці прийнято називати сукупність явищ, яка володіє складною структурою та охоплює різні рівні і періоди. Відповідно до законодавства, тілесні ушкодження поділяються на легкі, середньої тяжкості та тяжкі. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень - одне з найбільш небезпечних злочинів проти здоров'я. Кримінальним законом воно віднесено до категорії тяжких злочинів, а при наявності особливо обтяжуючих обставин - до категорії особливо тяжких злочинів. Підвищена суспільна небезпека цього злочину полягає в тяжкості самого діяння, наслідках і, нарешті, в поширеності таких діянь. Навмисно завдаючи тяжких ушкоджень здоров'ю, суб'єкт злочину зазіхає на одне з найцінніших гідності особи - її здоров'я, завдаючи тим самим непоправної шкоди [1].

Головним нормативом, при визначенні ступеня тяжкості ушкоджень, яким користуються експерти є - «Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень», затверджені Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6 [4].

Основними причинами умисного заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості слід визнати проблеми, пов'язані з соціально-побутовими умовами життя нашого суспільства. Однією з основних причин, що лежать в основі заподіяння тілесних ушкоджень, є алкоголізм. Механізм впливу алкоголю проявляється в тому, що у особи, яка перебуває в стані сп'яніння, істотно ослаблений самоконтроль, що обумовлює легкий вибір антигромадських форм поведінки, тоді як в тверезому стані зважитися на застосування насильства по відношенню до кого-небудь важче. Поряд з цим стан веселоців, ейфорії створює своєрідний «фон», що сприяє вчиненню бездумних витівок, які переростають в бійку, але сприймаються п'яними як пустощі. Це може спричинити тяжкі наслідки, оскільки в побутових умовах в ході таких веселоців нерідко кому-небудь під руку може потрапити кухонний ніж. Поряд з пияцтвом зростає значення серед причин тілесних ушкоджень набувають в наші дні такі явища, як наркоманія і токсикоманія.

Таким чином, врахування слідчим даних, що характеризують різні причини злочину, багато в чому сприяє підвищенню ефективності

розслідування фактів умисного заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 07.04.2020).

2. Лахова О.В. Кримінальна відповідальність за заподіяння легких тілесних ушкоджень, побойів, мордувань: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, 2017. 212 с.

3. Загородній І.В. Розслідування злочинів, пов'язаних із нанесенням тілесних ушкоджень: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2018. 243 с.

4. Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17 січ. 1995 р. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95> (дата звернення: 07.04.2020).

УДК 343.61(043.2)

Смаль К.Б., студентка,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна
Науковий керівник: Степаненко О.В., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА

На даний час в Україні досить актуальною є проблема самогубства. Зазвичай самогубство є результатом сімейних, матеріальних, психологічних проблем, але також може бути наслідком кримінального правопорушення – доведення до самогубства, відповідальність за яке передбачена статтею 120 КК України.

Об'єктивну сторону вказаного злочину становлять діяння у формі жорстокого поводження з особою, шантажу, систематичного приниження її людської гідності або систематичного протиправного примусу до дій, що суперечать її волі, схиляння до самогубства, а також інших дій, що сприяють вчиненню самогубства [1, ст. 120].

Проблемою, з якою стикаються при застосуванні зазначеної норми, є відсутність у КК України визначення поняття «самогубство». Серед науковців існують різні погляди стосовно цього поняття. Досить загальним є трактування самогубства як свідомого самостійного позбавлення себе життя, спричиненого власноруч [2, с. 33].

У кримінально-правовій науці існують різні точки зору і стосовно